

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

ALZHEIMERIO LIGOS DIAGNOSTIKA OFTALMOLOGIJOJE (LITERATŪROS APŽVALGA)

Darbo autorė. Ieva RUZGYTĖ, IV kursas.

Darbo vadovas. Doc. dr. Andrius CIMBALAS, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Ausų, nosies, gerklės ir akių ligų klinika.

Darbo tikslas. Pristatyti potencialias ankstyvos Alzheimerio ligos diagnostikos galimybes oftalmologijoje.

Darbo metodika. Literatūros apžvalga – literatūros šaltinių paieška buvo atlikta Google Scholar, PubMed duomenų bazėse, įtraukiant tyrimus, publikuotus anglų kalba 2016–2024 metais. Paieškai naudoti raktažodžiai ir jų deriniai: „Ocular manifestations of Alzheimer’s disease“, „Ocular indicators of Alzheimer“, „Ocular explorations in the Diagnostics of Alzheimer“, „Potential ocular biomarkers for early detection of Alzheimer’s“. Atrinkti ir išanalizuota 10 darbo temą atitinkančių straipsnių, publikuotų tarptautiniuose mokslo leidiniuose.

Rezultatai. Kadangi šiuo metu nėra patikimų išankstinių Alzheimerio ligos diagnostinių žymenų, diagnozė yra klinikinė ir dažnu atveju nustatoma jau pažengusiose stadijose, yra svarbu ieškoti įvairių potencialių ankstyvos diagnostikos būdų ir nebūtinai nervų sistemos ribose. Potencialūs ankstyvos diagnostikos biožymenys būtų naudingi ankstyvai ligos diagnozei, prognostiniam įvertinimui ir atsako į gydymą stebėjimui. Nors Alzheimeris yra laikomas nervų sistemos liga, naujausios studijos atskleidžia, kad šios ligos požymių galima aptikti ir įvairiose akių struktūrose: tinklainėje, stiklakūnyje, ragenoje ir kt. Pozitronų emisijos tomografijos (PET) būdu ištirta, kad sergant Alzheimerio liga, amiloido kiekis smegenyse koreliuoja su amiloido kiekiu tinklainėje, taip pat su hipokampo, pilkosios medžiagos atrofijomis bei kognityvinių sutrikimų laipsniu. Galima įvertinti Alzheimerio ligos požymius akyse: amiloido beta plokštelės, Tau baltymą, neurodegeneraciją ir pakitimus akies kraujagyslėse.

Lyginant Alzheimerio ligočių akis su sveikais pacientais, tinklainėje randamas suplonėjęs ganglinių ląstelių sluoksnis.

Alzheimerio liga sergančių pacientų gyslainė plonesnė, manoma, dėl amiloido beta depozitų, kurie paskatina uždegiminį atsaką ir komplemento aktyvaciją – tai lemia neurodegeneraciją ir gyslainės kraujagyslių pakitimus.

Alzheimerio liga sergančių pacientų akies stiklakūnyje randamos kelios beta amiloido rūšys asocijuojamos su prastais MMSE (Mini-Mental State Examination klausimynas, vertinantis kognityvinę pacientų būklę) rezultatais.

Lęšiuko drumsčių (kataraktos) priežastis gali būti dėl Alzheimerio ligos susidariusios amiloido beta sankaupos.

Jei sergant Alzheimerio liga atsiranda smegenų struktūrų ir autonominės nervų sistemos, reguliuojančios vyzdžio veiklą, sutrikimų, gali būti sutrikęs vyzdžio refleksas.

Alzheimerio liga gali sukelti akies paviršiaus pokyčius, pavyzdžiui, ragenos nervų degeneraciją: manoma, kad mažėja nervinių skaidulų ilgis ir plotis, todėl tuo pačiu sumažėjęs yra ir ragenos jautrumas. Ragenos epitelyje atliekant netiesioginės oftalmoskopijos tyrimą gali būti randamas amiloido beta baltymas.

Alzheimerio ligos biožymenų tyrimai akyse gali būti atliekami neinvaziniais būdais, pagrindiniai iš jų – optinė koherentinė tomografija, optinės koherentinės tomografijos angiografija, lazerinė oftalmoskopija, metabolinė hiperspektrinė kamera. Nespecifiniai tyrimo metodai – oftalmoskopija, perimetrija, akių kraujagyslėms vertinanti skirti tyrimai, Alzheimerio ligai būdingų akių simptomų tyrimai (pvz., kontrastinio jautrumo tyrimas, akių judesių tyrimas ir pan.). Histologiniai tyrimai klinikinėje praktikoje šiuo metu sunkiai pritaikomi dėl jų invaziškumo.

Išvados. Tyrimai rodo ryšį tarp Alzheimerio ligai būdingų pakitimų akyse ir smegenyse. Šiuo metu nėra galimybės diagnozuoti ar tikslingai įtarti ankstyvos stadijos Alzheimerio ligą remiantis vien akių simptomais, akių ligomis ar aptikus Alzheimerio ligos biožymenis akyse. Dėl akių pakitimų ir Alzheimerio ligos sąsajų svarbu atlikti išsamesnius tyrimus šioje srityje ir tikėtina, kad gauti duomenys padės nustatyti, ar pacientui gresia susirgti Alzheimerio liga bei jos išvengti. Oftalmologinis ištyrimas suteiktų galimybę ankstyvesnėse stadijose diagnozuoti Alzheimerio ligą.

Ateities perspektyvoje Alzheimerio ligos diagnostikoje galimi akių neinvaziniai tyrimai – sumažėtų invazinių ir brangių tyrimų skaičius.

Raktažodžiai. Alzheimerio liga; akys; diagnostika; biožymenys.